

ימי לימוד תנ"ך

לאורה של תורת ארץ ישראל

לע"נ סיון דבירי בן בשט ז"ל

הפרוכת - והנשים חכמות הלב

הרבנית דנה סליי

1. שמות פרק כו:

- (ל) וְהִקְמִית אֶת הַמִּשְׁכָּן כְּמִשְׁפֹּטוֹ אֲשֶׁר הָרְאִית בְּהַר:
(לא) וְעִשִׂית פְּרֹכֶת תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מִשְׁזָר מַעֲשֵׂה חֹשֶׁב יַעֲשֶׂה אֹתָהּ כְּרִבִּים:
(לב) וְנִתְתָּה אֹתָהּ עַל אַרְבָּעָה עַמּוּדֵי שָׁטִים מְצֻפִים זָהָב וְוִיָּהֵם זָהָב עַל אַרְבָּעָה אֲדָנֵי כֶסֶף:
(לג) וְנִתְתָּה אֶת הַפְּרֹכֶת תַּחַת הַקְּרָסִים וְהִבְאֵת שָׁמָּה מִבֵּית לַפְּרֹכֶת אֶת אַרְוֹן הָעֵדוּת וְהִבְדִּילָהּ הַפְּרֹכֶת לָכֶם בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין קֹדֶשׁ הַקֹּדְשִׁים:
(לד) וְנִתְתָּה אֶת הַכַּפְרֹת עַל אַרְוֹן הָעֵדוּת בְּקֹדֶשׁ הַקֹּדְשִׁים:
(לה) וְשִׁמְתָּ אֶת הַשְּׁלֶחַן מֵחוּץ לַפְּרֹכֶת וְאֶת הַמְּנֹרָה נֹכַח הַשְּׁלֶחַן עַל צִלְע הַמִּשְׁכָּן תִּימָנָה וְהַשְּׁלֶחַן תִּתֵּן עַל צִלְע צָפוֹן:

2. שמות פרק לו:

- (לה) וַיַּעַשׂ אֶת הַפְּרֹכֶת תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מִשְׁזָר מַעֲשֵׂה חֹשֶׁב עָשָׂה אֹתָהּ כְּרִבִּים:
(לו) וַיַּעַשׂ לָהּ אַרְבָּעָה עַמּוּדֵי שָׁטִים וַיְצַפֵּם זָהָב וְוִיָּהֵם זָהָב וַיִּצַק לָהֶם אַרְבָּעָה אֲדָנֵי כֶסֶף:

3. שמות פרק מ:

- (א) וַיְדַבֵּר יְדֹד אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר:
(ב) בַּיּוֹם הַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ תִּקְיִם אֶת מִשְׁכַּן אֹהֶל מוֹעֵד:
(ג) וְשִׁמְתָּ שֵׁם אֶת אַרְוֹן הָעֵדוּת וְסִכְתָּ עַל הָאָרֶץ אֶת הַפְּרֹכֶת

4. שמות פרק מ:

- (כ) וַיִּקַּח וַיִּתֵּן אֶת הָעֵדוּת אֶל הָאָרֶץ וַיִּשֶׂם אֶת הַבַּדִּים עַל הָאָרֶץ וַיִּתֵּן אֶת הַכַּפְרֹת עַל הָאָרֶץ מִלְמַעְלָה:
(כא) וַיָּבֵא אֶת הָאָרֶץ אֶל הַמִּשְׁכָּן וַיִּשֶׂם אֶת פְּרֹכֶת הַמִּסְכָּה וַיִּסֶּךָ עַל אַרְוֹן הָעֵדוּת כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְדֹד אֶת מֹשֶׁה:

5. חזקוני על שמות פרק מ פסוק ג: (ג) וסכת על הארץ - לשון מסוכה ומחיצה..על הארץ - אצל הארון

6. העמק דבר על שמות פרק מ פסוק ג:

..אין זה מקראות הסותרות זא"ז. אלא תלית הפרכת על הקרסים היה תחלה ואחר הבאת הארון הי' משלשל הפרכת שיסוך על הארון.

7. במדבר פרק ד:

- (ה) וּבָא אֹהֶרֶן וּבְנָיו בְּנִסְעֵ הַמִּחְנֶה וְהוֹרְדוּ אֶת פְּרֹכֶת הַמִּסְכָּה וְכִסּוּ בָּהּ אֶת אָרֶץ הָעֵדוּת
(ו) וְנִתְּנוּ עָלָיו כְּסוּי עוֹר תַּחֲשׁ וּפְרָשׁוּ בְּגַד כְּלִיל תְּכֵלֶת מִלְמַעְלָה וְשָׂמוּ בְּדִיּוֹ:

8. העמק דבר על שמות פרק כו פסוק א:

בהפרכת .. כתיב תכלת וארגמן ותולעת שני ושש משזר. דכל שכתוב ראשון הוא העיקר. ואע"ג דבכולהו היו כ"ד חוטין שש לכל אחד ממינין הללו. מכ"מ הרי אינו דומה עובי החוטין זל"ז. והיה ביריעות העיקר שש. ובפרכת..עיקר תכלת. וידוע דתכלת מורה על ענין גדול ונעלה בקדושה.

9. מנחות דף מג/ב:

תניא היה ר' מאיר אומר מה נשתנה תכלת מכל מיני צבעונין מפני שהתכלת דומה לים וים דומה לרקיע ורקיע לכסא הכבוד.

10. ויקרא פרק ד:

- (ה) וַלְקַח הַכֹּהֵן הַמְּשִׁיחַ מִדָּם הַפֶּר וְהִבִּיא אֹתוֹ אֶל אֹהֶל מוֹעֵד:
(ו) וְטָבַל הַכֹּהֵן אֶת אֶצְבְּעוֹ בְּדָם וְהִזָּה מִן הַדָּם שֶׁבַע פְּעָמִים לִפְנֵי יְדֹד אֶת פְּנֵי פְּרֹכֶת הַקֹּדֶשׁ:

11. רש"י (ו): את פני פרכת הקדש - (שם) כנגד מקום קדושתה מכון כנגד בין הבדים ולא היו נוגעים דמים בפרוכת ואם נגעו נגעו.

ימי לימוד תנ"ך

לאורה של תורת ארץ ישראל

לע"נ סיון דברי בן בשט ז"ל

12. תלמוד בבלי יומא דף נד/א:

רב יהודה רמי כתיב ויראו ראשי הבדים וכתוב ולא יראו החוצה הא כיצד נראין ואין נראין תניא נמי הכי ויראו ראשי הבדים יכול לא יהו זזין ממקומן תלמוד לומר וירארכו הבדים יכול יהו מקרעין בפרוכת ויוצאין תלמוד לומר ולא יראו החוצה הא כיצד דוחקין ובולטין ויוצאין בפרוכת ונראין כשני דדי אשה שנאמר צרור המר דודי לי בין שדי ילין אמר רב קטינא בשעה שהיו ישראל עולין לרגל מגללין להם את הפרוכת ומראין להם את הכרובים שהיו מעורים זה בזה ואומרים להן ראו חבתכם לפני המקום כחבת זכר ונקבה.

13. באר הגולה - הבאר הרביעי:

וזה שאמרו במסכת יומא (נ"ד א') שהיו מגביהין הפרוכת לעולי רגלים והיו מראים להם החבה שיש לו יתברך אל ישראל והכל עניין אחד. וכל עניין זה שרמזו כאן, כי הש"י יש לו חבור רצוני אל העולם והכל הוא להוציא מלב המתפלספים אשר אמרו כי עזב ה' את הארץ לשפלות ולפחיתת העולם השפל, ובאו רז"ל לגלות בחכמתם כי אין הדבר כמו שחושבים ודי בזה למבינים ויודעים:

14. גיטין דף נו/ב:

אי אלהימו צור חסיו בו זה טיטוס הרשע שחירף וגידף כלפי מעלה מה עשה תפס זונה בידו ונכנס לבית קדשי הקדשים והציע ספר תורה ועבר עליה עבירה ונטל סייף וגידר את הפרוכת ונעשה נס והיה דם מבצבץ ויוצא וכסבור הרג את עצמו שנאמר שאגו צורריך בקרב מועדיך שמו אותותם אותות אבא חנן אומר מי כמוך חסין יה מי כמוך חסין וקשה שאתה שומע ניאוצו וגידופו של אותו רשע ושוקת דבי רבי ישמעאל תנא מי כמוכה באלים ה' מי כמוכה באלמים מה עשה נטל את הפרוכת ועשאו כמין גרגותני והביא כל כלים שבמקדש והניחן בהן והושיבן בספינה לילך להשתבח בעירו שנאמר ובכן ראיתי רשעים קבורים ובאו וממקום קדוש יהלכו וישתכחו בעיר אשר כן עשו אל תיקרי קבורים אלא קבוצים אל תיקרי וישתכחו אלא וישתכחו. .. עמד עליו נחשול שבים לטובעו אמר כמדומה אני שאלהיהם של אלו אין גבורתו אלא במים בא פרעה טבעו במים בא סיסרא טבעו במים אף הוא עומד עלי לטובעני במים אם גבור הוא יעלה ליבשה ויעשה עמי מלחמה יצתה בת קול ואמרה לו רשע בן רשע בן בנו של עשו הרשע בריה קלה יש לי בעולמי ויתוש שמה.

15. נצח ישראל - פרק ה:

ומה שאמר שתפס זונה בידו ונכנס לבית המקדש. פירוש שהרשע הזה כאשר נכנס למקום הקודש לחבל אותו, אין ספק שהיה יוצא מרשות הקב"ה ודבק באלהי נכר. וזה נקרא ש'תפס זונה', כי עבודה זרה נמשלה כזונה.. ובא לומר כי עכשיו שבא להשחית את ביתו הקדוש, נתחבר לזונה לגמרי, הוא העבודה זרה:

ועוד בא לומר, כאשר בא למקום קדשי הקדשים, ששם ויעוד שכינה והחבור עם ישראל, כי מקום ויעוד שכינה היה על ידי הארון, ששם לוחות הברית שכרת עם ישראל. וכן שם ספר תורה (ב"ב יד ע"ב), שנקרא "ספר הברית" (שמות כד, ז), שהקב"ה יש לו חבור עם ישראל. הנה התורה והלוחות, שהם בארון, הם עצם החיבור שיש להקב"ה עם ישראל. ולפיכך על הארון היו הכרובים, "ופניהם איש אל אחיו" (שמות כה, כ), .. וזה שאמרו רז"ל שהציע ספר תורה, ועבר עליה עבירה. פירוש, הוא החבור לגמרי עם הזונה שיש לטיטוס שם. לכך נחשב לו שהוציא ספר תורה ועבר עליה עבירה, כי הספר תורה הוא עצם החיבור להקב"ה עם ישראל. לכך נחשב לטיטוס, כאשר נכנס לשם, שהציע ספר תורה ועבר עליה עבירה. והבן הדברים האלו. ומכל מקום, לפי גודל הרשעות של הרשע הזה, הוא טיטוס, נוכל לפרש כי הכל כמשמעו. ואף שדבר זה דבר מגונה, הלא רשעתו מוכן לכל זה.

ונטל סייף וכו'. דע, כי הדם שיצא הוא ענין נפלא, כי בטול הקדושה שהיה לפרוכת נחשב זה שפיכות דם, .. כי סילוק קדושה על ידי טומאה יותר נחשב ביטול לקדושה. ולגודל מעלת קדושת הפרוכת, נחשב ביטול הקדושה שלו על ידי טומאה כמו שפיכות דם, שהוא ביטול הנשמה שהיא קדושה, לכך היה הדם מבצבץ:

ויש כאן דבר עמוק עוד למה נעשה נס זה להיות דם מבצבץ דוקא בפרוכת, עד שהיה כאן שפיכות דמים בפרוכת בפרט. וזה מפני שהפרוכת מבדיל בין הקדש ובין קדשי הקדשים (שמות כו, לא), והוא גדר והבדל. ובבטול הגדר נחשב זה ביטול לגמרי. ולכך נעשה הדבר הזה בפרוכת, והיה יוצא דם להראות קדושת המקדש. שנחשב ביטול קדושת הפרוכת, שהוא הבדל וגדר של קדש הקדשים, שפיכות דם. והיה סבור שהרג את עצמו. כי הרשע היה סבור שהוא יתברך כח בגשם, ובזה הרג את עצמו.

16. שם משמאל פרשת תולדות - שנת תרע"ה:

שפיכות דמים פירושה סילוק הממוצע המחבר את הגוף והנפש, .. כמו שהממוצע בין הגוף והנפש הוא הדם, כן כל מחבר בין העליונים לתחתונים מכונה בשם דם, וע"כ הפרוכת שהיתה ממוצעת ומבדילה בין הקודש לבין קודש הקדשים, דוגמת הממוצע בין עולם לעולם, כשגידר את הפרוכת נקרא בשם שפיכות דמים היינו סילוק הממוצע, וע"כ נראה בפועל כאילו דם מבצבץ ויוצא.

17. כתובות דף קו/א: אמר רב נחמן אמר רב נשים האורגות בפרוכת נוטלות שכרן מתרומת הלשכה.